

Pracovní listy

Pomníková tvorba

Mapa Smetanových sadů

Místa zastavení:

- 1** Seznámení s pomníkovou tvorbou
- 2** Krakonoš
- 3** Mikoláš Aleš
- 4** Bedřich Smetana
- 5** Antonín Dvořák
- 6** Husité na stráži
- 7** Petr Maixner
- 8** Jánošík
- 9** Rozloučení

Ostatní sochy v areálu:

- 10** Přátelé stromů
- 11** Ptačí studánka (Žabky)
- 12** Dva orli
- 13** Tyrš myslitel

1

Seznámení s pomníkovou tvorbou

Zdravím vás, přátelé.

Mé jméno je **Ladislav Šaloun** a přijel jsem na podívanou do Smetanových sadů. Je to už dávno, co jsem tu byl naposledy a přibyly tu sochy mých kolegů. Pověřili mě tajnou misí, kterou tu mám splnit. Nikomu to nesmím prozradit, ale možná se mé tajemství dozvíte na konci naší společné cesty, pokud budete pilně plnit úkoly.

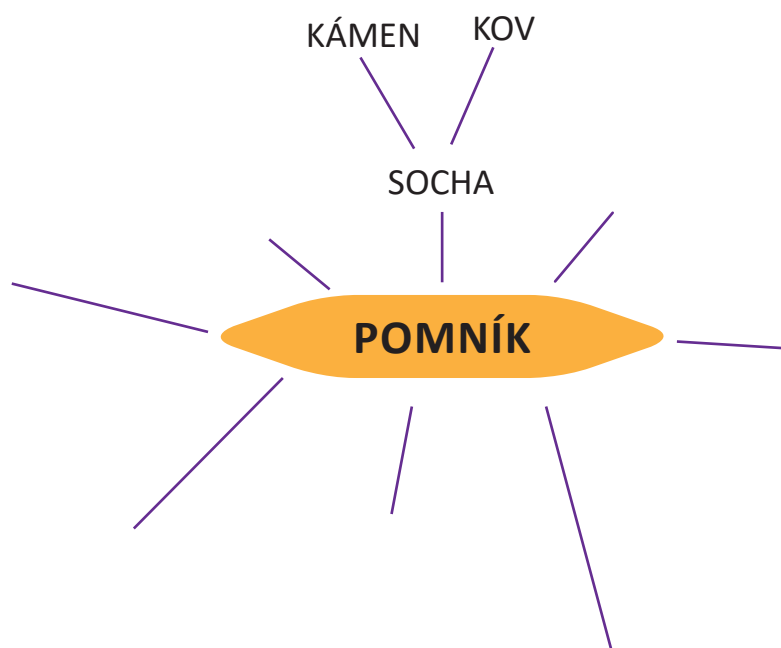
“

”

»

Nejprve si povíme pár drobností o tom, co tu spolu budeme poznávat a seznámím vás se svým řemeslem. Pak se vydáme na prohlídku parkem. Naše cesta začíná u slova pomník. Určitě si každý nějaký vybavíte...

Úkol č. 1: **Do myšlenkové mapy (ke slovu pomník) zapiš své libovolné nápady, které tě napadnou v souvislosti se slovem pomník.**

1 Sami jste překvapení, kolik toho o pomnících víte? Nyní vaše snažení shrnu. **Pomníky** tu byly již od antiky, ale nejvíce se rozšířily na konci **druhé poloviny 19. století**. Zásahu na tom má **národní hnutí**, které usilovalo o osamostatnění našeho národa. Jeho počátky jsou spojeny s národními obroditeli...

Stavěly se pomníky **národním velikánům, politikům, umělcům** nebo **osobnostem regionu**.

Stavba pomníku byla mimořádnou kulturní událostí. Jeho odhalení se neobešlo bez velké veřejné slavnosti a slavnostního projevu k úctě zobrazeného člověka.

OBRODITELÉ

NÁRODNÍ VELIKÁNI

Tak tu například v Hořicích mají před budovou Sokola sochu _____, zakladatele Tělovýchovné jednoty Sokol a estetika umění.

Úkol č. 2: **Zapátřej v paměti a zkus doplnit tabulky českých osobností.**

Úkol č. 3: **Doplň do textu jméno osobnosti na fotografii.***

*Nápověda: použij mapu.

1 Ale jak vlastně takový pomník vznikne? Základem je dobrý návrh. Sochaři projdou soutěží o nejlepší návrh pomníku, z nichž jeden obdrží první cenu a jeho nápad se pak realizuje. Postup je následující:

KRESEBNÝ NÁVRH > HLINĚNÝ MODEL > ODLÍTÍ DO SÁDRY > KONEČNÝ MATERIÁL

KAMENICKÉ NÁSTROJE

a) zubák – znásobuje účinnost špičáku

b) pemrlice – kladivo s ozubenou plochou pro vyrovnávání plochy

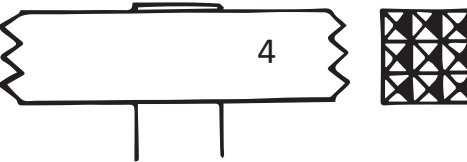
c) palice - pomocí ní se tloukne do dalších nástrojů

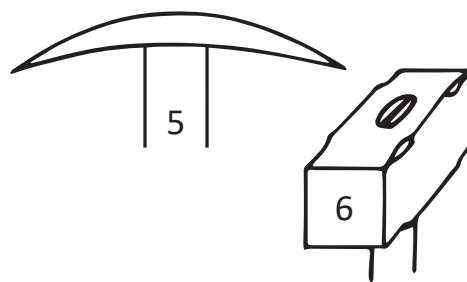
d) dláto – má na hlavě jeden břit a slouží k dokončovacím pracem

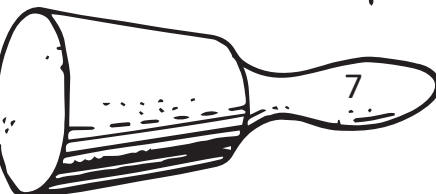
e) špičák – má kuželovitý hrot

f) sekáč – zahnuté kladivo s břitem pro osekávání rýh

g) kladivo – pozná ho každý

Sochař při otesávání kamene pracuje s těmito nástroji. Musí přihlížet k tvrdosti kamene a dalším jeho vlastnostem.

1	
2	
3	
4	
5	
6	g) kladivo
7	

Úkol č. 4: Přiřaď do tabulky k obrázku nástroje jeho název.

Krakonoš

Nacházíme se u sochy Krakonoše. Jsem zvědavý, co si o ní myslíte, zhotovila ji totiž má maličkost.

Byl jsem požádán o ilustraci k dětské knížce Sníh a takto to celé dopadlo.

...VZBUZUJE VE MNĚ POCITY:

Co se mé osoby týká, určitě víte, že mé nejznámější dílo je Pomník _____ na Staroměstském náměstí. Pro Hořice jsem vytvořil jeho vlídnější obdobu (vlevo na obrázku). Žil jsem v letech ____–____ a tvořil jsem ve stylu _____.

Úkol č. 5: **Pozorně se zadívej na sochu Krakonoše a napiš, jak na tebe působí.**

Úkol č. 6: **Najděte v katalogu sochařů životopis Ladislava Šalouna a doplňte chybějící údaje.***

*Nápověda: k dispozici u učitele

3

Mikoláš Aleš

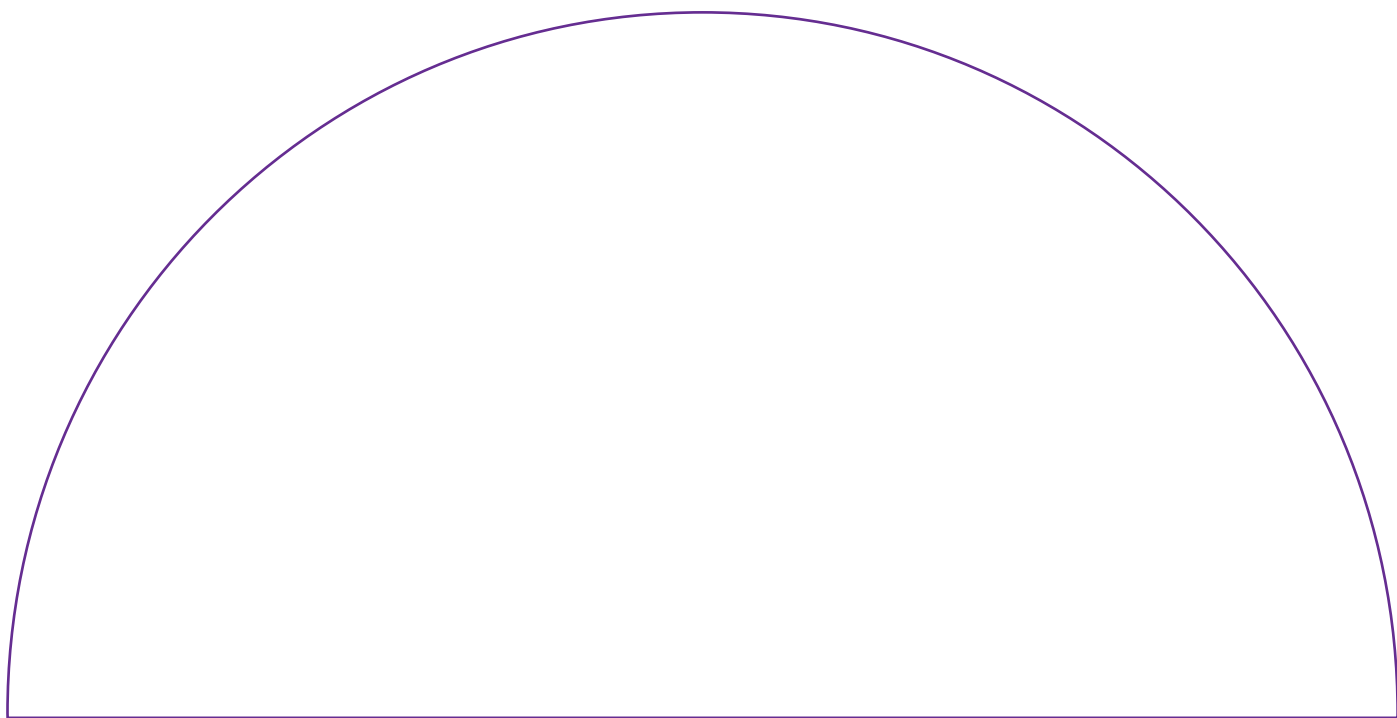
Je významnou osobností českého malířského nebe. S jeho malbami se můžete setkat ve foyer (společenském sále) Národního divadla, kde společně s Františkem Ženíškem namaloval soubor **14 lunet**, nazvaný **cyklus Vlast** a 4 další nástěnné malby. Cyklus Vlast představuje bájného hrdinu, který navštěvuje 14 míst české vlasti.

Cyklus Vlast – Krkonoše

MOJE LUNETA

Úkol č. 7: Nakresli do lunety vlastní město nebo místo, odkud pocházíš.

Bedřich Smetana

“

Významný **hudební skladatel** se v době romantismu snažil vytvořit ryze český hudební styl. Na pomníku je zobrazen se svou nejslavnější operou **Prodaná nevěsta**. Pod ním jsou Jeník a Mařenka. Jde o vůbec první Smetanův pomník v Čechách a pochází od Mořice Černila, jednoho z prvních učitelů zdejší sochařsko-kamenické školy. Smetana složil spoustu děl, nejznámější je cyklus symfonických básní

Má vlast.

”

MOJE VERZE POMNÍKU

IBUELŠ
BALNÍK
ČKABIHU
ROBDALI
JETAMSTVÍ
ŠEHRAVYD
ÁRKAŠ
VLATAV

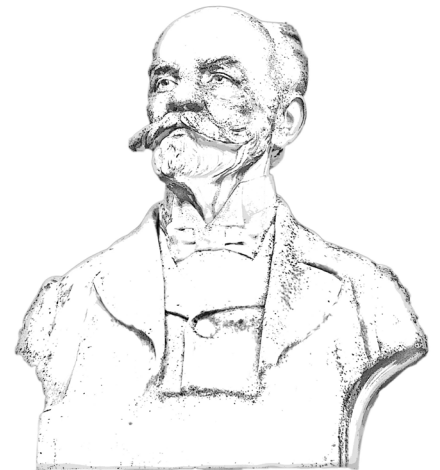
Úkol č. 8: **Vytvoř s kamarády „živou sochu“ inspirovanou tímto pomníkem a vyfotografujte své dílo.** 📷

Úkol č. 9: **Vzpomeň si na další ze Smetanových děl a zkus ho ke skladateli nakreslit místo Jeníka a Mařenky.***

*Nápověda: pokud si nemůžeš vzpomenout, rozlušti přesmyčky.

Antonín Dvořák

Kdo by neznal Antonína Dvořáka? Zná ho přeci celý svět. Je to náš nejhranější skladatel v cizině. Narodil se v Nelahozevsi a svůj talent podědil po otci, nadšeném muzikantovi a řezníkovi. Svou nejslavnější symfonii zkomponoval při pobytu v Americe a vy ji můžete odhalit spolu s dalšími díly v následujícím úkolu.

OSMISMĚRKA

D	P	Á	M	E	I	V	K	E	R	S	E	A	X
E	K	K	Q	I	S	A	K	H	H	L	T	W	B
U	R	S	K	P	L	T	S	A	I	O	U	H	V
U	Á	T	G	B	Č	Ě	U	K	L	V	N	Q	C
M	L	I	B	S	E	V	N	L	G	A	C	T	M
Y	S	L	F	R	S	M	A	D	N	E	F	N	
Y	A	U	A	F	T	Y	S	I	S	C	U	Y	
K	H	V	V	O	H	U	M	K	I	L	D		
R	U	X	E	O	A	H	N	R	I	É	N	H	N
U	H	A	N	D	É	Y	U	T	D	X	E		
Z	L	Z	R	N	K	V	C	L	R	T	E	G	G
A	Í	G	A	Í	Á	O	X	N	I	A	L	G	E
M	Ř	Y	K	K	Č	N	V	S	J	N	O	D	L
U	Y	L	U	E	A	E	L	N	C	P	B	E	
Z	S	E	Z	Z	B	Z	O	F	A	E	U	P	L

Symfonické básně:

PO _____
 KAR _____
 VO _____
 HU _____

Opery:

K _____ A U _____
 Č _____ A K _____
 DI _____
 RU _____

Mše, oratoria:

RE _____
 HY _____

Symfonie:

Z N _____ S _____

Různé:

SL _____ T _____
 LE _____
 MA _____

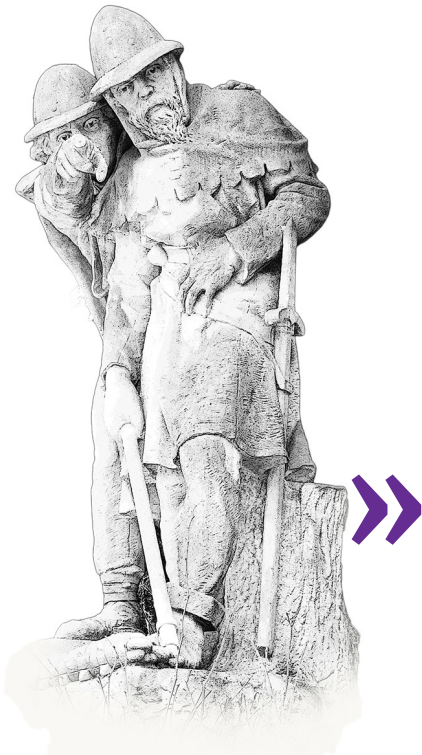

Úkol č. 10: Najdi v osmisměrce ukrytá Dvořákova díla a zapiš je podle jejich počátečních písmen.

Husité na stráži

...PŘÍBĚH HUSITŮ:

Pomník odkazuje na husitskou tradici v tomto regionu. Dne 20. dubna léta páně 1423 zde svedli bitvu táborité v čele s Janem Žižkou z Trocnova proti pánům, vedeným Čeňkem z Vartemberka. Husité bitvu díky své bojové taktice za použití vozových hradeb vyhráli a na jejich počest tu v Hořicích zbudovali tři pomníky.

Úkol č. 11: Napiš vlastní příběh, který se odehrává na pozadí této dvojice.

Petr Maixner

(1831–1884)

“Dostali jsme se na místo, které patří vzpomínce na jediného hořického rodáka zastoupeného v parku. Sochař Václav Suchomel ho zpodobnil se symboly, ze kterých můžeme vyčíst, čím se v životě zabýval...”

POVOLÁNÍ:

Úkol č. 12: Dokresli, co na fotografii chybí a napiš, jakou profesi Petr Maixner vykonával.

Jánošík

Socha Jury Jánošíka se v tomto parku vymyká všem ostatním pomníkům. Čerpá totiž ze slovenské historie. Do parku byla umístěna v roce 1919, rok po vzniku Československa. Ukazuje tak na česko-slovenské přátelství. Jánošík je slovenský národní hrdina, který jak praví pověst, bohatým bral a chudým dával. Ve Starých pověstech českých o něm píše spisovatel Alois Jirásek.

JAK JÁNOŠÍK KE KOUZELNÉ MOCI PŘIŠEL

Jednou šel (Jánošík) ze salaše k osamělé studánce, aby nabral do čerpánku vody. Pes, který ho doprovázel, se znenadání rozštěkal. Tam, v spoustě planých růží, zhlédl „pannu v bielom“. Byla sličná, milého pohledu. Jánošík ji od svého psa uchránil a panna se mu odsloužila. Zeptala se šohaje, co by si od ní přál. „Sílu!“ zvolal. Potřebovalť jí, nebo se chystal, že bude trestat ukrutné pány za všechno příkoří na lidu páchané. I dala mu víla opasek s kouzelnou žilkou a valašku, kterou nabyl síly za sto mužů. Tu když v ruku třímal, nikdo ho nepřemohl.

Úkol č. 13: Podtrhni v pověsti Aloise Jiráska* nářečí nebo zastaralé výrazy a napiš, jaký si myslíš, že mají význam.

*JIRÁSEK, Alois. *Staré pověsti české*, 1973. Pověst upravena pro potřebu pracovního listu.

Rozloučení

Přátelé, moje cesta se zdá být u konce. Nezbývá mi, než se opět odebrat do uměleckého nebe. Než se tak stane, čekají na vás ještě dva drobné úkoly, po jejichž splnění se s vámi v klidu rozloučím.

SKICA MÉHO HRDINY

Společně jsme se zastavovali u pomníků a to z prostého důvodu. Hlavním smyslem pomníků je totiž připomínat lidem významné osobnosti nebo události.

A moje tajná mise? Ta je nyní splněna. Pomníky předaly své poselství další generaci.

CHARAKTERISTIKA

Úkol č. 14: Vytvoř skicu vlastního hrdiny a přiřij jeho charakteristiku (jeho vlastnosti).

© Pracovní listy vytvořila Kateřina Kulichová v roce 2016, jako součást své diplomové práce Sochy kolem nás aneb didaktický materiál (nejen) pro žáky.